

SCI-CONF.COM.UA

PERSPECTIVES OF CONTEMPORARY SCIENCE: THEORY AND PRACTICE

**PROCEEDINGS OF III INTERNATIONAL
SCIENTIFIC AND PRACTICAL CONFERENCE
APRIL 28-30, 2024**

**LVIV
2024**

PERSPECTIVES OF CONTEMPORARY SCIENCE: THEORY AND PRACTICE

Proceedings of III International Scientific and Practical Conference

Lviv, Ukraine

28-30 April 2024

Lviv, Ukraine

2024

ДАВНЬОГРЕЦЬКИЙ АНАТОМ ТА ЛІКАР ЕРАСИСТРАТ

Дзевульська Ірина Вікторівна

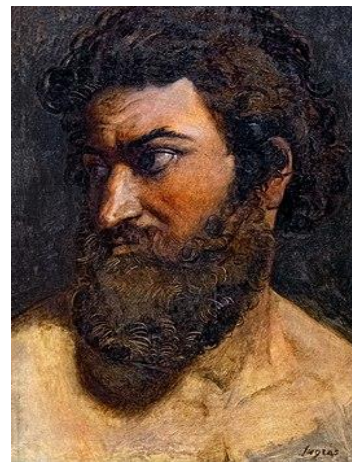
доктор медичних наук, професор,
завідувач кафедри описової та клінічної анатомії
Національного медичного університету імені О. О. Богомольця
м. Київ

Маліков Олександр Вячеслаович

кандидат медичних наук, доцент,
доцент кафедри описової та клінічної анатомії
Національного медичного університету імені О. О. Богомольця
м. Київ

Ерасистрат (300–240 рр. до н.е.), уродженець острова Хіос, учень батька ботаніки Теофраста, Феофраста (справжнє ім'я – Тіртама; 372–287 рр. до н.е.), та Хризіпа Кнідського (336 р. до н.е.).

Дослідження Ерасистрата не лише доповнювали, а й розвивали дослідження та погляди Герофіла. Ерасистрат виконував розтини та вивісекцію, сприяв розвитку анатомічних, зокрема патологоанатомічних та фізіологічних знань. Вперше термін «мозок» як назву було введено в літературу саме Ерасистратом. Ним було досить широко описано макроскопічну будову головного мозку, вказано на наявність мозкових звивин та отворів між бічними та третім

шлуночком. Він вперше описав частки мозочка (термін «мозочок» він також вживає вперше). Ним описано розгалуження нервів: розрізняв нерви рухові та чутливі.

Ерасистрат першим висловив думку, що душа (пневма) розташовується у шлуночках мозку, найголовнішим з яких є четвертий. Кров, що проходить через хоріоїдальні сплетення, зазнає контакту з душею і переробляється на свідомість. Це була перша в історії людства психофізіологічна концепція пояснення механізму свідомості, яка набула широкого поширення та існувала

впродовж епохи Середньовіччя. У питанні про орган «тваринної душі» Ерасистрат вважав, що вона локалізується у певних ділянках мозку. Він звернув увагу на кору, пов'язавши багатство звивин півкуль мозку людини з її розумовою перевагою над іншими тваринами.

Ерасистрату належить авторство таких неологізмів, як, наприклад, паренхіма, плетора, булімія (буквально «бичачий голод»), анастомоз (точніше *synanastomosis*; приставку *syn-* пізніше відкинув Гален), що збереглися й досі, хоча істотно змінили свого значення. Ерасистрату сучасна медицина зобов'язана такими термінами, як *neural aesthetica* та *neural kinetica* (чутливі та рухові нерви), «артерія» тощо.

У теоретичних поглядах Ерасистрат відходив від гуморалізму, що панував у ті часи – вчення про переважаючу роль соків – та відстоював роль твердих частинок в організмі (солідаризм). У хірургії йому приписують винахід катетера. Вивчаючи судинну та нервову систему, Ерасистрат описав серцеві та венозні клапани, скорочення серцевого м'яза, перистальтику та багато іншого.

Ерасистрат вів значну хірургічну практику. Він був знайомий з перев'язкою судин і наркозом (застосовувалася головним чином витяжка кореня мандрагори), що давало можливість виконувати досить складні хірургічні операції, наприклад, ампутацію кінцівок.

У лікуванні хвороби головним чинником Ерасистрат вважав дієту, вказуючи на те, що будь-яка хвороба це є наслідок застійних явищ, переповнення того чи іншого органу неперетравленою їжею.

Ерасистрат став засновником відомої школи, яка, впроваджуючи експериментальний метод, змогла досягти блискучих результатів у галузі анатомії та фізіології. Медична школа проіснувала приблизно до II століття н. е.